

Nr 7.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användningen av den tilläggsskatt å bensin, som under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 uttagits vid yrkesmässigt bedrivet fiske.

I en till riksdagen den 11 januari 1952 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 25, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att de medel, som skola återbäras till fiskerinäringen som ersättning för under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 erlagd tilläggsskatt å bensin, må användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som förordats i propositionen.

Inledning.

Sedan ett antal år återbäres den ordinarie skatten å bensin eller motorsprit, som användes vid yrkesmässigt fiske, till fiskerinäringens utövare. Återbäringen sker kollektivt genom ett anslag under nionde huvudtiteln, benämnt Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt. Anslaget avräknas mot automobilskattemedlen. Medlen bruka numera av Kungl. Maj:t ställas till fiskeristyrelsens disposition och det är sålunda denna styrelse, som i första hand beslutar om användningen. Fiskeristyrelsen bygger därvid på förslag från hushållningssällskapen och fiskareorganisationer. Några särskilda föreskrifter eller begränsningar i fråga om medlens användning finnas icke utöver vad som följer av att anslaget skall utgöra kollektiv restitution av den bensinskatt, som yrkesfiskarena erlagga. Dock har ansetts att de icke böra användas till avlöande av tjänstemän eller till kostnader, som hänföras till rent administrativa uppgifter. Anslagsmedlen fördelas mellan de olika länen efter beräkningar rörande bensinförbrukningen inom varje län. Av de olika ändamål, till vilka bidrag beviljats, må nämnas anläggning och förbättring av mindre fiskehamnar, uppförande av slipar och fiskebryggor samt anordnande av tillfartsvägar till dylika bryggor, uppmuddring av infarter till fiskelägen, anskaffande av mindre fiskefyrar, anordnande av telefonförbindelser, elektrifiering av fiskelägen samt uppförande av förvarings- och förädlingsanläggningar för fiskprodukter m. m. Vidare märkas bidrag till fiskevårdande åtgärder såsom utsättande av gädd-, sik- och ålyngel, in-

plantering av kräftor, inköp av fiskodlingsredskap samt anordnande av fiskeribevakning. Medel ha även anvisats till anskaffande av redskap för olika försöksfisken. Fiskareföreningar ha erhållit understöd till såväl sin studieverksamhet som sin allmänna verksamhet. Över huvud taget ha bidragsändamålen varit mångskiftande.

Den restitution som hittills skett har som nämnts endast avsett ordinarie bensinskatt. Under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 utgick emellertid även tilläggsskatt med 27 öre per liter. Frågan om behandlingen av de medel, som fiskerinäringens utövare erlagt i tilläggsskatt, avgjordes vid 1950 års riksdags höstsession. Riksdagen uppdrog nämligen då efter förslag av bevillningsutskottet (r.skr. nr 420, bevillningsutskottets betänkanden nr 66 och 68) åt Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för genomförande av kollektiv restitution av tilläggsskatten å bensin, som använts vid yrkesmässigt bedrivet fiske under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950.

I övrigt har i propositionen inledningsvis anförts i huvudsak följande.

Att exakt ange storleken av det belopp, som sålunda bör restitueras till fiskerinäringen för erlagd tilläggsskatt å bensin, är ännu icke möjligt. Fiskeristyrelsen har tidigare med ledning av uppgifter som lämnats styrelsen beräknat att bensinförbrukningen vid yrkesmässigt fiske under ett vart av åren 1948—1950 utgjort omkring 3 miljoner liter. Därest dessa uppgifter äro riktiga, skulle förbrukningen under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 kunna uppskattas till omkring 8 250 000 liter och restitutionsbeloppet följaktligen uppgå till cirka 2,2 miljoner kronor. Rörande beräkningen må å ena sidan erinras att chefen för jordbruksdepartementet — under hänvisning till att bensinförbrukningen vid yrkesmässigt fiske enligt beräkning av lantbruksstyrelsen år 1947 skulle ha uppgått till ej fullt 2,3 miljoner liter — i 1951 års statsverksproposition, IX ht, uttalat att det förefölle i viss mån tvivelaktigt huruvida den kraftiga ökningen av bensinförbrukningen i yrkesmässigt fiske från år 1947 till år 1948, som skulle föreligga enligt de till fiskeristyrelsen lämnade uppgifterna, kunde vara överensstämmande med verkliga förhållandet och att det därför vore angeläget att man skulle försöka komma fram till en såvitt möjligt tillförlitlig uppskattning av bensinförbrukningen i yrkesmässigt fiske under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950. Å andra sidan må nämnas att det från Sveriges fiskares riksförbund framhållits, att det ej vore uteslutet att beräkningen av förbrukningen under år 1947 blivit för låg och att enligt förbundets uppfattning en förbrukning under åren 1948—1950 av 3 miljoner liter per år kunde vara sannolik. Genom beslut den 8 juni 1951 har Kungl. Maj:t uppdragit åt fiskeristyrelsen att närmare undersöka bland annat denna fråga.

Även om hänsyn tages till de fel i ena eller andra riktningen, som kunna föreligga beträffande de hittills gjorda beräkningarna av bensinförbrukningen i yrkesmässigt fiske under ifrågavarande tid, torde man emellertid i detta sammanhang kunna utgå ifrån att de medel, som böra återbäras till fiskerinäringen för erlagd tilläggsskatt, sammanlagt uppgå till betydande belopp.

Något beslut om användningen av sådana restitutionsmedel, som kunna anses representera tilläggsskatt å bensin, har ännu ej fattats. Dylika medel ha för övrigt hittills icke ställts till förfogande av riksdagen i vidare mån än att den medelsanvisning, som skedde vid 1951 års vårriksdag, även får anses innefatta en viss restitution av tilläggsskatt. I riksstaten för budgetåret 1951/52 har nämligen såsom gottgörelse till fiskerinäringen för erlagd bensinskatt anvisats ett belopp av 800 000 kronor. Enligt vad som framgår av statsverkspropositionen (IX ht) har detta belopp därvid bestämts så att det skulle omfatta både vad som kunde antagas komma att motsvara den ordinarie bensinskatten för budgetåret 1951/52 och viss del av den tidigare erlagda tilläggsskatten. Sedermera har Kungl. Maj:t av sagda anslag ställt 700 000 kronor till fiskeristyrelsens förfogande. Att ej hela det av riksdagen anvisade beloppet disponerats torde ha berott på att man ej velat föregripa ett blivande beslut om användningen av tilläggsskattemedlen och följaktligen endast till fiskeristyrelsens förfogande ställt vad som — i avbidan på närmare utredning i frågan — kunde antagas komma att motsvara den ordinarie bensinskatten för budgetåret 1951/52.

Departementspromemorior den 20 januari och den 26 september 1951.

I en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria den 20 januari 1951 upptogs frågan om möjligheterna att tillgodose vissa fiskeriändamål ur anslaget till gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt. Beträffande innehållet i denna promemoria samt vissa i anslutning därtill av styrelsen för Sveriges fiskares riksförbund gjorda uttalanden får utskottet hänvisa till den redogörelse härför, som lämnats å s. 5—6 i propositionen.

I en inom jordbruksdepartementet upprättad promemoria den 26 september 1951 har frågan om dispositionen av tilläggsskattemedlen ånyo upptagits. Inledningsvis anföres i denna promemoria, att det med hänsyn till storleken av de belopp, som tilläggsskattemedlen sammanlagt komma att uppgå till, synes angeläget att de skola användas på det sätt, som blir till största möjliga gagn för fiskarebefolkningen. Något ställningstagande från riksdagens sida rörande användningen av medlen

finnes icke utöver vad som ligger däri, att riksdagen avvisat tanken på en individuell återbäring och i stället uttalat sig för att tilläggsskattemedlen liksom den ordinarie bensinskatten skola restitueras kollektivt. Utgångspunkten är emellertid därigenom given. Medlen skola återföras till fiskarebefolkningen och detta skall ske genom kollektiva åtgärder. I anslutning härtill behandlas i promemorian frågan hur denna kollektiva återbäring skall ordnas och vilka ändamål, som böra tillgodoses i första rummet. Därvid erinras att en likartad fråga på jordbrukets område — nämligen frågan om dispositionen av den s. k. hästexportberedningens vinstmedel — fått sin lösning vid 1951 års riksdag (prop. nr 162; jordbr. utsk. utl. nr 28; r. skr. nr 329).

I promemorian framhålles, att en lösning liknande den, som sålunda beslutats i fråga om hästexportberedningens vinstmedel, synes kunna ifrågasättas även såvitt gäller nu ifrågavarande tilläggsskattemedel. Detta skulle innebära att den kollektiva restitution, som beslutats av riksdagen, skulle ske på det sättet att medlen skulle avsättas till en eller flera fonder och inom dessa användas så att fiskerinäringen som helhet finge nytta därav genom insats på områden där anslag icke kan erhållas å riksstaten.

Därefter behandlas i promemorian frågorna om fondbildningen, fondmedlens förvaltning och beslutanderätten i fråga om desamma.

I övrigt torde beträffande innehållet i promemorian den 26 september 1951 få hänvisas till propositionen, s. 7—10.

Yttrandena.

Över promemorian den 26 september 1951 ha yttranden avgivits av statskontoret, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök, statens jordbruksnämnd och Sveriges fiskares riksförbund. De i promemorian framlagda förslagen ha därvid i *huvudsak tillstyrkts av samtliga remissinstanser.*

Beträffande det närmare innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till den redogörelse som lämnats å s. 11—13 i propositionen. Här torde endast få anföras, att statens jordbruksnämnd anser att fondmedel böra kunna tagas i anspråk för att delvis täcka kostnaderna för inrättande av en till nämnden knuten befattning för stödjande av fiskexporten.

Föredragande statsrådet.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

»Såsom tidigare erinrats beslöt riksdagen hösten 1950 att det yrkesmäsigt bedrivna fisket skulle erhålla kompensation för tilläggsskatt å bensin, som utgått under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950, på så sätt att den kollektiva restitution, som lämnas beträffande den ordinarie ben-

sinskatten, skulle utsträckas att omfatta även tilläggsskatten. Det förut-sattes härvid att restitutionen av tilläggsskatten skulle ske successivt under en följd av år.

I en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria har nu upp-tagits frågan om det lämpligaste sättet för genomförande av den sålunda beslutade återbäringen av tilläggsskattemedlen. I promemorian föreslås att denna återbäring skall ske på det sättet, att medlen skola tillföras en fond och att fondens tillgångar sedan skola användas så, att fiskerinäringen som helhet får nytta därav genom insats på områden, där anslag å riks-staten icke kan påräknas. Härutinnan innebär förslaget i viss mån en mot-svarighet till det beslut, som för jordbrukets vidkommande fattats rörande dispositionen av hästexportberedningens vinstmedel. Förslaget har i sina huvuddrag biträtts av samtliga remissinstanser. Även jag anser att ett förverkligande av detsamma skulle vara till gagn för fiskerinäringen och dess utöware. Jag biträder alltså den uppfattningen att ifrågavarande med-del, i stället för att återbäras på det sätt som tillämpas beträffande de ordinarie bensinskattemedlen, skola avsättas till en fond, ur vilken anslag kunna utdelas för olika ändamål av betydelse för fiskerinäringen.

Den grundläggande principen i fråga om dispositionen av fondmedlen bör enligt min mening vara, att medlen skola användas för sådana åtgärder, för vilka anslag å riksstaten icke kan påräknas och vilka äro av påtaglig praktisk betydelse för fiskerinäringen. Med denna utgångspunkt kan jag i princip ansluta mig till vad som i promemorian anförts om att med fond-medlen böra kunna tillgodoses sådana ändamål som forsknings- och försöksverksamhet på fiskets område, organisationsarbete inom fiskarekåren samt åtgärder till befrämjande av avsättningen av fisk. Vidare böra ifråga-varande medel kunna användas för att lämna stöd åt studieverksamheten inom fiskarekåren. Med anledning av vad i yttrandena särskilt anförts rörande användningen av medlen vill jag först framhålla, att jag givetvis förutsätter att forsknings- och försöksverksamheten på fiskets område liksom hittills skall erhålla stöd av staten genom anslag å riksstaten. Många för det prak-tiska fisket betydelsefulla frågor inom denna verksamhet ha emellertid i brist på medel hittills måst skjutas åt sidan. Det synes då icke ändamålsen-ligt att utesluta möjligheten av att fondmedel skola kunna få användas för forskning och försök rörande dylika frågor. Den användning av fondmedel, som jordbruksnämnden föreslagit, synes mig även i och för sig väl förenlig med syftet med fonden. Att, såsom statskontoret ifrågasatt, använda ifrå-gavarande medel för organisationsarbete m. m. i fiskets försäkringsfrågor är däremot enligt min mening icke lämpligt, då det här är fråga om ända-mål, för vilka statsbidrag redan utgår, och det icke synes böra komma i fråga att inrättandet av fonden skulle föranleda en överföring av utgif-terna från statsverket till fonden.

En allmän riktlinje beträffande användningen av fondmedlen torde i övrigt böra vara, att man bör undvika sådana dispositioner, som kunna tänkas komma att medföra anspråk på statsanslag eller inrättande av statliga tjänster sedan fondmedlen förbrukats.

Att såsom statskontoret förordat beslutanderätten rörande användningen av fondens medel skulle ligga hos Kungl. Maj:t finner jag med hänsyn till medlens karaktär icke lämpligt. Fonden torde i stället, i enlighet med vad som föreslagits i promemorian, böra stå under ledning av en särskild styrelse, som skall äga besluta om anslag ur fonden. Beträffande styrelsens sammansättning ansluter jag mig likaså till vad som föreslagits i promemorian, dock med den ändringen att fiskerinäringen bör erhålla fyra ledamöter i styrelsen. Vidare finner jag det ej nödvändigt att chefen för fiskeristyrelsen skall vara självskriven ledamot. Det torde kunna förutsättas, att Kungl. Maj:t ändock tillser att fiskeristyrelsen skall bli representerad i fondens styrelse. Jag förordar alltså, att fondstyrelsen skall bestå av ordförande och sex ledamöter. Av dessa böra ordföranden och två ledamöter utses av Kungl. Maj:t varjämte fyra ledamöter böra utses av Sveriges fiskares riksförbund. Fonden bör göras räntebärande och förvaltas av statskontoret.

I likhet med vad som gäller beträffande den av hästexportberedningens vinstmedel bildade fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område bör även nu ifrågavarande fond förbrukas inom en förhållandevis begränsad tidrymd. Vad i promemorian anförts angående den utsträckning, i vilken fondens kapitaltillgångar skola få tagas i anspråk, föranleder ej erinran från min sida. Tillstånd av Kungl. Maj:t bör sålunda erfordras därest fondens styrelse under något år vill disponera mera än vad som motsvarar dels avkastningen för året, dels en femtedel av fondens ursprungliga kapitalbelopp.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser som kunna erfordras rörande förvaltningen av fonden.

Såsom framgår av vad som anförts i promemorian och i årets statsverksproposition vid behandlingen av frågan om anslag till fiskerinäringen för återbäring av erlagd bensinskatt saknas ännu säkra hållpunkter rörande storleken av de belopp, som sammanlagt böra tillföras fonden. Jag torde få återkomma till denna fråga, sedan den förut berörda utredningen av fiskeristyrelsen rörande användningen av bensin i yrkesmässigt bedrivet fiske slutförts. Jag vill emellertid här anmärka att jag förutsätter att fonden redan för nästa budgetår skall tillföras en förhållandevis stor del av det belopp, som totalt kan komma att tillfalla densamma, och att fonden sålunda skall träda i verksamhet vid ingången av budgetåret 1952/53.»

Utskottet.

Med anledning av 1950 års riksdags beslut om kollektiv restitution av tilläggsskatt å bensin, som förbrukats vid yrkesmässigt fiske, har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag rörande sättet för denna återbäring. I propositionen förordas sålunda, att ifrågavarande skattemedel skola avsättas till en särskild fond, ur vilken anslag skola kunna utdelas till olika ändamål av betydelse för fiskerinäringen som helhet.

Vid sin prövning av förslaget har utskottet funnit detsamma innebära en god lösning av frågan om vilken metod som bör väljas för genomförande av den beslutade återbäringen. Utskottet ansluter sig därför till förslaget.

I överensstämmelse med vad föredragande statsrådet anfört torde såsom grundläggande regel böra gälla, att de fonderade medlen skola användas till sådana åtgärder, för vilka anslag å riksstaten icke kunna påräknas och vilka äro av påtaglig praktisk betydelse för fiskerinäringen. Enligt utskottets mening böra bidrag av fondmedlen sålunda i princip kunna utdelas till forsknings- och försöksverksamhet på fiskets område, organisationsarbete och studieverksamhet inom fiskarekåren samt åtgärder till främjande av avsättningen av fisk. Såsom statsrådet förordat synes hinder icke heller böra möta mot att bidrag utgår för det ändamål jordbruksnämnden föreslagit i sitt yttrande.

Utskottet har intet att invända mot vad i propositionen uttalats rörande fondmedlens förvaltning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Kungl. Maj:ts framställning föranleder ej heller i övrigt någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att de medel, som skola återbäras till fiskerinäringen såsom ersättning för erlagd tilläggsskatt å bensin, må användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som förordats i propositionen.

Stockholm den 20 mars 1952.

På jordbruksutskottets vägnar:

ALLAN ANDERSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg*, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sundberg, Bror Nilsson, Ebbe Ohlsson, Ernst Hjalmar Nilsson*, Franzén*, Björnberg* och Nord*; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta, Pettersson i Dahl, Jacobson i Vilhelmina, Anthy*, Andersson i Hyssna*, Hægglom, Utbult, Mårtensson i Smedstorp*, fru Lindskog och herr Arweson.

* Ej närvarande vid justeringen.